PETŐCZ ANDRÁS

ZSOLTÁRPARAFRÁZIS – MINT MINDENKI

„Mikor a bűn miatt büntetéssel fenyítesz valakit,
elemészted, mint moly, az ő szépségét.
Bizony merő hiábavalóság minden ember. Szela."
(Zsoltárok könyve 39:12)

Hiábavalóság vagy, hiábavalóság vagyok, ahogy mindenki, itt, *energiatenger, szomorúságtenger, haragtenger* árad szét mindenfelé, rád telepszik a büntetésed, arcodra mászik mindaz, amit elkövettél, és nincs senki, aki lemoshatná rólad az elmúlt éveket, senki, senki, nincs olyan, aki felmentene téged, és hozzád idomulna, nincs ilyen, nem csatlakozik hozzád már senki, minek is tenné, hisz te sem akarod.

Magad vagy, mondják, háromszor tagadnak meg, ha úgy adódik, elemésztik az erőd, elemésztik az ösztöneid, felfalnak, mint a sáskák, és ítélkeznek feletted azzal, hogy tudni sem, hallani sem akarnak rólad, sötét indulatokat kergetnek feléd, fellegeket és szélviharokat küldenek, meggörnyedsz a nehezéktől, amit rád terítenek, meghajolsz a terhük alatt, levegő után kapkodsz, fuldokolsz, várod, hogy elmúljon mindez.

Merő hiábavalóság vagy, merő feleslegesség, nem kellesz senkinek, valami puszta közepén állsz, és nem tudod, merre lehetne elindulni, az ürességet látod magad körül, és üres a tekinteted is, mint a halotté, *befelé figyel a halott*, befelé keresi a megoldásokat, de nincsen ilyesmi, nincsenek megoldások, csak az van, ami elmúlt, és csak a büntetésed, csak a hallgatás van, ami fenyegetőbb minden kimondott hangos szónál.

ZSOLTÁRPARAFRÁZIS – HOGY EL NE ALUDJAM

„Nézz ide, felelj nékem, Uram Istenem;
világosítsd meg szemeimet,
hogy el ne aludjam a halálra"
(Zsoltárok könyve 13:4)

Megtudod-e majd, melyik az utolsó pillanatod, *az utolsó tett,* mindabban, ami vagy, a testben és a hiábavalóságokban, amelyek jellemeznek téged, melyik az a perc, amikor még energiafoszlányokat bocsátasz ki önnönmagadból, bizonyítva, itt vagy a szeretteiddel, elhitetve, hogy még velük és nem távoli bolygón, ahova elutazik, aki elutazik, innen el.

El ne aludj az utolsó percben, el ne szenderedj, figyeld meg, amit látnod adatik, s tudósíts annak eljöveteléről, ami az utolsó után következik, mondd el, mit tapasztalsz, mesélj majd nekik, ha lehet, hitesd el velük, van folytatás, vannak még távlatok, mondd el, meglelted-e a hazád, az otthonod végre, nyugalmat találtál-e, avagy arrafelé is az örökös rohanás, keserűség?

Fekszel a hátadon, szemeidet nem világosítja meg senki, üres, üres a tekinteted, alszol már, és az álom jótékonyan betakar, mozdulatlanságod fura stabilitás ebben a bizonytalanságban, ami azokra telepszik, akikért aggódtál valaha, nem tudják, mi is volt, nem tudják, *mi is az utolsó tett*, energiafoszlányaid észrevétlen tűntek el, csak a csend, csak a csend, ami körbevesz téged.

BORSODI L. LÁSZLÓ

OLYANOK EZEK

(zsoltárparafrázis – 115., 120., 135.)

Van szájuk, de csak tátognak,
van szemük, de nem pillantanak,
van fülük, de mit hallanak,
van kezük, de nem simogat,
van lábuk, de helyben járnak,
van agyuk, de mit gondolhat,
és van, vajon van szívük,
ha torkukon nem jön ki szó?
Olyanok ezek, mintha látnám.
Olyanok… hát nem is tudom.
Mindegy, miért, hol ég bozót,
csak az erdőn túljuthassunk –
téged s engem ne bántsanak.

ÁTSÜVÖLT

(zsoltárparafrázis – 11.)

Nem menekülök, mint madár a hegyekbe,
hisz elaludtak mind, kik rám leselkedtek,
a sötétben renyhe lett dühük, izmuk, íjuk,
és nem hull kénes eső, parázs sem rájuk,
de mégsem tudok megszökni előlük,
mert lelkem földje repedezik, süpped,
falak indulnak omlásnak bennem.
S bár évek óta átsüvölt rajtam a szél,
holnapra sem érkezik meg, aki megígérte.
Holnaptól havak zuhognak megállíthatatlanul.

KÁTRÁNYOS ÉG ALATT

Ha értük nem lehetett, hát miattuk.
Nem hagy aludni a közönyük, a csendjük.
Lassan váltják egymást a számok az órán.
Nyúlóssá válik körülöttem a sötétség.
Csupa lucsok pizsamám, párnám, paplanom.
Mellettem ütemesen lélegzik Lavínia. Álmodik.
S míg álmodik, kezem a szekrény felé nyúl.
Óvatosan kinyitom. Vigyázok, zajt ne keltsek.
S a maradékot torkom kortyonként elnyeli.
Így hibernál bennem a hajnal. Kátrányos az ég.
Felzabálnak a nappalok másnapos istenei.

JÓNÁS TAMÁS

NYAMVADT NEMZEDÉK, A SZÉNAKAZLAT IS A TŰBEN KERESI

Könnyű lesz, ezt soha nem ígérte senki,
ígérgetni általában, abban, ami nekünk adatott,
nem volt szokás,
hacsak nem egy elverést vagy legyilkolom a családodat,
de általában ezeket se gondolta komolyan senki,
vagy ha komolyan gondolta valaki,
ritkán jutott el a tettlegességig,
viszont, akik nem ígértek semmit, azok gyakran
mégis adtak,
ételt, verést, szeretetet,
megesett, hogy meg is öltek közülünk valakit,
akik nem ígértek semmit,
ez adatott nekünk,
láttam, ahogy kibomlik a has bicskával felszakított falán a bél,
ahogy eltűnik a kabát felszakított bélésében a lopott bolti pálinka,
de hogy könnyű lesz akármi, azt
nem ígérte senki,
elkezdtünk magunknak ígérgetni mi,
hogy ha majd, akkor, de ha nem akkor, akkor is,
milyen jók leszünk, vagy bosszút állunk, csak
elegánsan, fenn hordjuk az orrunk, na, ez
az én utcám, megmondtam, hogy jössz te még,
megvolt mindennek a haszna, mert ugyan sosem jöttek
az utcánkba, veszélyes környékeken éltünk mindig,
testileg, lelkileg,
főleg lelkileg éltünk környékeken,
őrültnek neveztük magunk között, aki túl sokat ígért magának,
azért ott meg kellett volna állnia, hogy,
de valójában csodáltuk a bátorságát, mert aki
túl sokat ígér magának, már majdnem ott jár, mint azok,
akiknek eleget ígérnek mások,
de még a túl bátrak sem ígérték maguknak azt, hogy
akármi könnyű lesz,
és arról se beszéltek, hogy bármi könnyű volt,

annak nem is volt igazi értéke, mert ami könnyű, az
valószínűleg meg se történt, és ami nem történik meg,
az mire való,
a megígérésen kívül, kérdezem, arra azért jó,
kurva ígérgetések,
a könnyebb utat választotta, kurva lett,
mesélték nekem, pedig tudták, hogy az a nehezebb út,
a legnehezebb, kurvának lenni a legnehezebb,
akinek még van titka, kamrája, szerelme,
gyereke nincs,
valamikor, kétezer után egy-két évvel,
éjfél után, taxit intettem le a pesti oldalon,
zokogva zokogtam, hogy én
nem ezt ígértem magamnak,
soroltam gondosan begyűjtögetett hiányaimat,
két valódi kurva már ült a taxiban, kevés taxi járt,
ülj be, szóltak,
nem maradhatsz itt egyedül,
kedvesek voltak és őszinték, mondták, kurvák,
mennek éppen egy gazdag, budai házba,
de hadd mondjanak nekem valamit,
és akkor mondtak nekem valamit, ami ígéret volt,
és azonnal megvigasztalt, igazi nők,
gondoltam magamban, kiszálltam, nem hagyták, hogy fizessek,
ők mennek tovább,
de az ígéretük kitartott egészen tegnapig,
pedig nem mondtak semmi mást,
csak annyit ígértek, hogy
ezentúl kurva-nehéz lesz minden.

GRECSÓ KRISZTIÁN

NE JÖJJÖN SENKI

Elaszott ez a nyári utca,
ahová a hazai
letisztázott pokol elől
menekültem el,
sárga árok,
fehérre, feketére
sült pampa, fű,
tán gátoldal meredélye
volt egykor:
szavanna, félsivatag, sivatag,
fémes ízű, iskolás szavak,
felporosodnak az emlékezet
repedezett humusza alól,
akár rongyos földrajzkönyvem,
örökölt atlaszom,
melegítős, mokaszinos éveim,
és mint mutatós forgószelek,
szikkadt viharok, tornádók porfelhői,
vonulnak el,
akárha gépjárműért
ingázók karavánja,
szürke ég, aszfalt, -gazdaság,
magánexport, privátrozsda,
csak mennek és mennek,
mindenki megy,
látom, mert megyek én is,
és mindenhol tömeg,
kibaszott sokan vagyunk,
és csak esznek, csak eszünk,
egyedül az emlékeimben tétlenkednek
kevesen,
csontos, riadt emberek,
és nem illenek ide, gazdátlanok
a kövér, fáradt, égettolaj-szagú
jelenemben,
nincs közük hozzám,
nincs közöm hozzájuk,
itt egyirányú utcában tolatnak
sebesen és vinnyogva,

vészvillogók, sietségek,
rémült akarások mentségén,
és én is abban a dagadt
szuvban ülök,
hátrafelé pillogok,
se szavam, se erőm, se haragom,
és ha van,
éppen olyan,
mintha nem lenne,
mi közöm magamhoz,
mi közöm ahhoz, aki ezt tűri,
szótagolva:
le-ga-li-zál-ja,
legalább azt ne,
az én édes úristenemet neki,
a tűrés megemészt,
de a *tűrés salak*ja passzol
az *emlékezet humusz*ához,
áldott és átkozott hetvenes évek,
éveid, éveink, éveim,

mázsás versek,
megelőlegezett megváltások,
véres-szaros sorok,
mások jövőjébe születtem,
és mit sem tudtam róla,
hogy már mennyiszer
megtettek értem
minden megtehetőt,
de én másokkal ülök
régen egy asztalnál,
nincs közük hozzám,
nincs közöm hozzájuk,
egyirányú utcában tolatok
vonyítva,
vészvillogók, sietségek,
férges akarások mentségén,
és miközben hátrafelé pillogok,
szurkolok,
ne jöjjön senki.

HÁY JÁNOS

LEVÉL

Kedves rossz,
csak azt kérem tőled,
hogy ne szeress,
és minél előbb hagyjál el,
ne szorongasd a gyomromat,
a torkomat, a szívemet,
ne gyere utánam
a konyhába, a fürdőszobába,
ne feküdj mellém az ágyba,
ne legyél a férjem,
a feleségem, a testvérem,
a kislányom, a kisfiam,
egyszerűen: menj el.

Kedves rossz,
én többé nem akarlak,
már lemondtam
rólad váláskor,
csak a gyerekek maradjanak,
de téged vihet,
jó, te mégis mellettem
döntöttél, de erre nem kértelek,
azt mondtad, veled
nem vagyok egyedül,
mert te mindig mellettem,
mert te mindig a nyomomban,
mert te segítesz a gáznál,
a mosogatónál, a felmosásban,
de én ezt nem akarom,
arra kérlek, hogy
most már hagyjál el.

Tudom, hogy sehová
nem mehetsz, mert
senki nem szeret,
nincs rokonod,
nem fogad be senki sem,
tudom, hogy hajléktalan leszel,
ott fogsz fagyoskodni az utcán,
még karácsonykor is, éjjel,
de vannak rendes emberek,
adnak ruhát és enned,
és vannak olyan szervezetek,

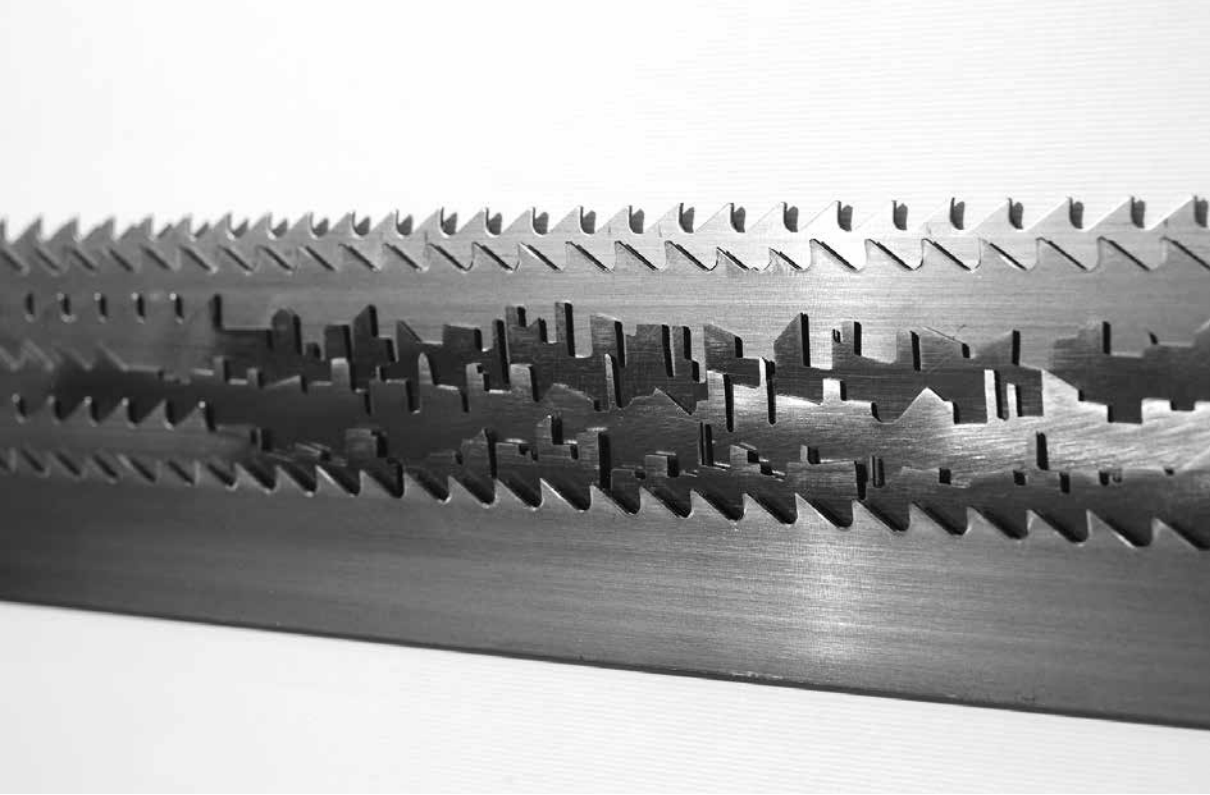

VÁROS

ahol nem nézik, milyen vagy,
akkor is segítenek, ha te vagy,
és mindenki tudja, hogy
semmit nem érdemelsz.
Mert ők általában szeretnek,
nem az egyes embert.
Elvisznek szállóra, és ott
mellé szegődhetsz valakinek,
esetleg annak, aki behozott,
és akkor hazamehetsz vele,
és ott megint jó körülmények
között élhetsz,
megkeserítheted valaki sorsát,
de engem, kérlek, hagyjál el.

Mindent elvihetsz,
forint van a felső fiókban,
euró a középsőben,
van egy pár gyűrű,
családi ékszer, sokat érnek,
bármit elvihetsz,
hívjál költöztetőket,
nem bánom, de ha elmész,
talán még lesz néhány
szép évem, megérdemlem,
olyan sokáig szolgáltalak téged,
kedves rossz, csak arra kérlek,
hogy menj el, először
és utoljára, de végleg.

GÖRÖG ATYA

A görög atya villámokat hány,
mert utódot szült az egyik istenlány.
Nem emlékezett rá, hogy vele is hált,
s hogy megszüli neki a halált.
Mért nem kívánja otthon a banyát,
mért kell neki minden istenlány?
Már megint megcsaltál,
üvöltözik vele a feleség,
pedig nélkülem a sorsod
egyedüllét és magány,
hisz már te sem vagy az a régi vagány,
akinek mindenki a kedvében járt.
Örök életre számítottál,
de az apagyilkos már felkészítette magát,
már borotvaélre fente a pengét
erre készül mióta megszülték,
könnyedén az életed útjába áll,
mert rég nem vagy már az,
aki valaha voltál,
sok éve ott dolgozik mögötted az apád,
mert hibát hibára halmoztál,
mikor utódot nemzettél,
s egy rettentő őst életben hagytál.
Ott dolgozik az ősatya,
mert most mindenért bosszút áll,
rabolja ki belőled az időt,
s az apagyilkos még el sem indul,
a természetben már minden eldőlt.
Atya, atya, görög atya, hol a villámaid,
hol vannak a sebes nyilaid,
hová lett belőled a mindent legyűrő erő?
Atya, atya, görög atya, most vért hánysz,
vért hánysz a mindenségre,
vért a valahai teremtésre,
az örökösökre és a nincstelen népre,
a fiú újra pengét merít a szívbe,
pedig már rég elfelejtetted, hogy van szíved,
s te könyörögsz, mint egy gyermek,
de az utód nem kegyelmez,
halál vagy élet,
nem volt kérdés egy pillanatig sem,
hisz arra lett szülve,
hogy az apa gyilkosa legyen,
hogy megszabadítsa tőled a mindenséget.
S a te helyed üres lesz, és nem tudni,
ki lép bele az ürességbe.
Talán a gyermek?
Vagy ő egy másik égbe megy,
és magára hagyja a teremtést,
magára marad állat és ember,
mert a világnak igazgatója
többé nem lesz.
És te vagy mindennek az oka,
halott isten,
mert miattad lett minden,
még az is, ami nem lett.

LACKFI JÁNOS

A MEZTELENSÉG ZSOLTÁRA

Hallgasd meg könyörgésemet,
Uram, Izrael Istene,
Dávid király és Jákob Istene,
most már vallj színt
ebben a meztelenség dologban.
Ha szent művészetről beszélünk,
könnyedén előkapunk egy Händel Halleluját,
egy Mozart Requiemet, vigyázó tekintetünket
a Sixtus-kápolnára vetjük, és bezár a bazár.

Vagyis hogy éppen akkor nyit ki a bazár,
nyakba lógatós kis gótikus korpuszok,
csészén cuki Raffaello-angyalkák,
rózsafüzéren fröccsöntött barokk Mária,
felkasírozott ikonok műarannyal
körbepacsmagolva, farostra rányalt
Jézus Assisiből, gyertyákon kifordult
szemgolyójú szentek, pápafej egy nyalókán,
Szent Teréz egy szalvétán, Szent Klára egy karkötőn,
Szent Anna egy fülbevalón, Szent Péter egy
mandzsettagombon, Pál apostol egy
nyakkendőtűn, kegyszerek,
vagy amit akartok.

Kedves csecsebecséi
gyermeklelkű híveknek, fémpénzre
váltott aranyrudak, emberi kacattá
aprózott hitbizomány,
vessen meg érte bennünket az,
aki nem őrzi első bizonyítványát,
első levágott hajtincsét,
első lőlapját, lejárt személyi igazolványát,
kiváló úttörőmunkáért kapott plakettjét,
szavalóversenyen futottak még kategóriában
nyert ajándék könyvét
dr. Prieglné Hovanyecz Malária igazgatónő
szívhez szóló szavaival
és a kötelező sulipecséttel, placcs.

Muszáj valahogy lekicsinyítenünk
az égieket, először művészetet csinálunk
belőlük, fogjuk a templomkupolát,
ezt a tojáshéjat, melyet megszokásból, sajna,
sohasem törünk fel, hogy az égbe röppenhessünk
rajta keresztül, fogjuk, és az églakókat
a tojáshéj belsejére mázoljuk,
pedig még a mennybolt sem elég tágas nekik,
kénytelenek lelépni róla olykor a földre,
s ettől mi teljesen összezavarodunk.
Aztán a művészetet is tovább kicsinyítjük,
poháralátétnek, kártyafiguráknak,
sakktábla bábuinak használjuk mindet,
kicsit elviselhetőbbek így a méretkülönbségek.

Ugye, még Michelangelót sem tudta
elviselni a szemünk, feltámadott Krisztusa
meztelenségét a sixtusi falon pápai
rendelet borítja barbárul ráfestetett
klepetyussal, amint a világon minden
feszületre kegyes leplet borított
álszemérmességünk, holott jól tudjuk,
Krisztus mezítlen volt a kereszten,
nem topless, nem hiányos öltözetű,
hanem egész mezítlen, szégyen és botrány
és megalázás az Isten fiának
közszemlére kitett szeméremmel
függeni ott, és mi tudjuk ezt a botrányt,
és elfordítjuk tekintetünket,
nem akarjuk látni a rettenetet,
a feltárt titkot, én sem akarom látni,
mondd, Uram, te sem akarod,
hogy lássuk?

Mert én magamba nézek,
és bizony mondom nektek,
nem akarom látni az Úr szemérmét,
nem akarok szembesülni azzal,
hogy mennyire meggyaláztuk őt,
hogy mennyire meggyötörtük őt,
hogy közszemlére tettük ki őt,
sokkal jobban esik nekem
a leples, jelzésértékkel véres Krisztusok
látványa, no meg a háromgombócos
kézműves fagyi mise után,
málna, csoki, karamell.

Adj jelt, Uram,
mégsem kicsinység ez,
kell-e ágyékkötő Krisztus urunkra,
vagy képmutatás ez csupán,
eltakarjuk arcunkat,
nem akarjuk látni a gyalázatot,
megszelídítjük a gyalázatot,
cserkészgyerekes, lebutított változatát
hirdetjük a kereszt gyalázatának,
Passió light,
ezt a cukormentes ízt oly soká élvezed.

Krisztus meztelenségét
nem lehet kibírni, ahogy atyánk szemérmét
sem akarjuk látni, pedig tudván tudjuk,
hogy onnan származunk,
a világ lágyékát sem akarjuk látni,
pedig Courbet gondosan megfestette,
legfeljebb titokban a szomszéd lányét,
pedig azt Courbet nem festette meg,
nem akarunk belátni oda, honnan
mindannyian származunk.
Látni az Úr szemérmét, ez megvakítana,
és mi nem akarunk megvakulni,
köszönjük szépen,
ezt a funkciót nem igényeljük,
nem rendeljük meg,
átsütve kérjük a sztéket,
véletlenül sem véresen,
és ugyanígy vértelenül
vagy legfeljebb kicsi kecsappal
a szenvedéstörténetet.

Egyáltalán kell-e szemérmes bőrburkolat
Krisztus megfeszített testére,
hiszen a kutatások
nyersen kimutatták,
hogy ostor szaggatta
testén fillérnyi folt
nem maradt épen,
kilátszottak izmai, belső szervei,
de miféle provokációnak vennénk ma,
ha nyershús-Krisztusra cserélné
valaki a templomainkban függő,
gyönyörű testű atlétákat?

Ordítanánk és toporzékolnánk,
tiltakoznánk minden keresztény fórumon,
ugyan, takarják már el,
nem akarom látni,
jogom van nem látni,
jogom van nem EZT látni,
ha a templomba lépek,
ahogy apámnak, nagyapámnak,
dédapámnak is joga volt,
olyan régi jog ez már,
visszanyomozhatatlan,
változtatni rajta pedig tilos,
ezt én mondom, tilos,
hát mondjatok nagyobb hatalmasságot
az ÉNnél, mely simán kiszavazhat
benneteket az egyházközségi
képviselő-testületből, sőt, ha akarja,
a kettővel odébb lévő templomba kezd járni,
keres magának másik papot,
éli világát, és fütyül rátok,
akik nem tiszteltétek őt eléggé
ahhoz, hogy meg is tarthassátok.

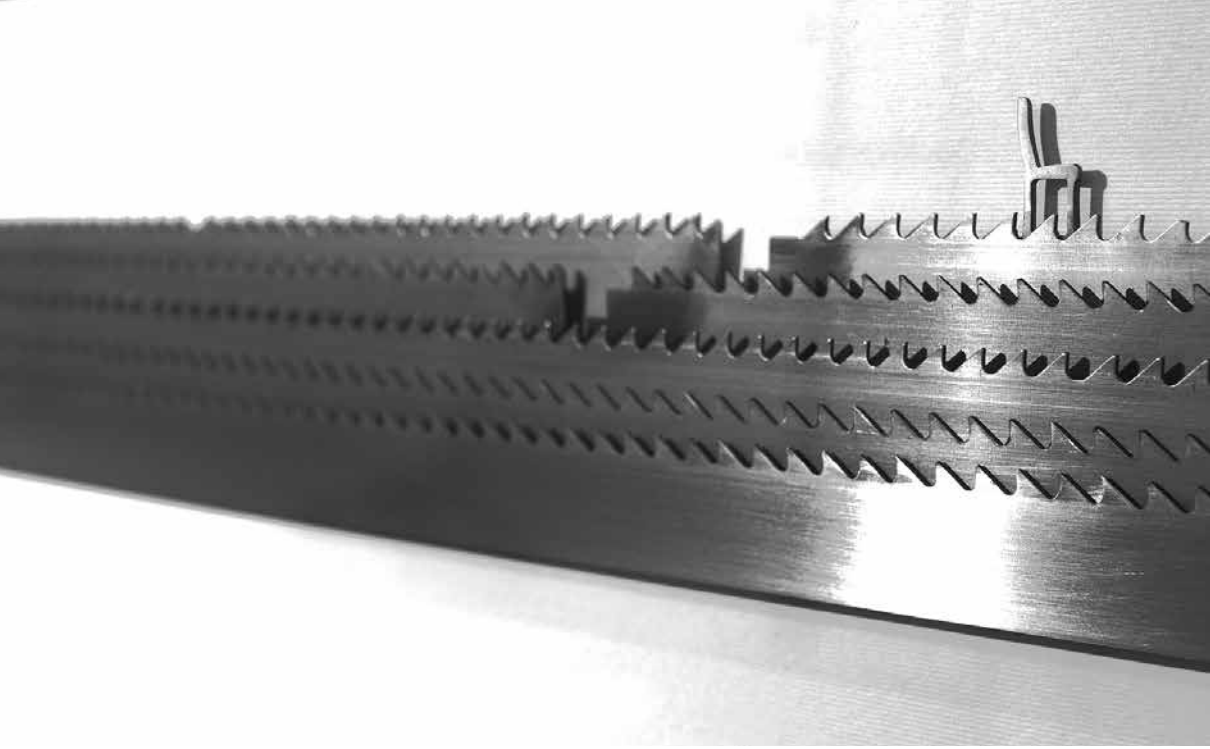

LÁZÁR BALÁZS

TIZENHARMADIK HELSINGŐRI FELJEGYZÉS

Talán öt százalékot érzékelünk
a másik emberből, mint ahogy
az anyagi világ épp ennyit
fed fel magából szűk szemeinknek,
s csak tökéletlen műszerek
vagy közvetett spekulációk
útján juthatunk el a nem láthatóig,
nem is beszélve a sötét energia
mindent átható, de érthetetlen
természetéről, aminek léte
valódi jelenlét nélküli,
de így tartja össze mintegy
fordított kölcsönhatásban
az univerzum táguló egészét.
Így lehet az ember is.
A magunkból és másokból
felfogható öt százalék mögött
ott rejtőzik árnyék-lényegünk,
melyet sosem tudunk igazán
megismerni vagy megérteni:
lüktető mikrokozmoszunkban
ismeretlen eredőjű erők
sodornak a megsemmisülés
és újjászületés eksztázisáig.

TIZENNEGYEDIK HELSINGŐRI FELJEGYZÉS

nem az idő zökkent ki
csak elhajlították bennem a teret
gondolataim tömegvonzásának
gravitációs hullámai
s így a nemcselekvés lett
az egyetlen valódi tett
egyszerre vagyok és nem lehetek
mint kóbor szellemben a halott
s hogy az egész úgy valahogy mint
két párhuzamos világegyetem
amelyek egymáson kívül és
egymásban egyszerre jelen
hatva a másikra
titokzatosan oda-vissza
mintha *összefüggne* minden mindennel
de semmi sem következne semmiből
mindegy hát hogy mi itt a kérdés
ha csak helyben járnak a válaszok

OLÁH ANDRÁS

FALAKRA KARCOLVA

kormos fadarabbal írtalak fel
a szomszéd ház falára
kaptam is érte anyutól eleget
szégyenkezett
mit szól majd Kola bácsi
de az öreg egy vállrándítással elintézte
már pereg a mész
amúgy is hamarosan át fogják festeni
addigra persze te is felfedezted
hogy magaméva rajzoltalak
mulattál rajta s megmutattad
a barátnődnek is
hangosan kinevetett
ám mégis velem incselkedett
egész délután
végül a górézugba húzott
kacéran hogy fölfedje
mi rejtőzik a bugyija alatt
engem azonban nem érdekelt
mert a tornác felől már sült szalonna
csiklandó illatát hozta a szél

ELSÖTÉTÍTÉS

nagyítóval próbálod beazonosítani a vonásokat
az idő kiszárította a molyrágta fényképet
tompította a fényeket a fekete-fehér
együtthatóságot
nyomokat keresel felszisszenő emléket
de csak kavicsot dobáló kezekre bukkansz
vadkacsák rebbennek ijedten
iszkolnak a nádas felé
a horgászstégen gubbasztva
tisztítod a sárfoltokat
méregeted a kiserdő tölgyeit
az út egy öreg vályogházba visz
picinyke ablak hunyorog a felhőtlen égre
itt gyerekeskedett apád és itt lovagoltatok
ti is a kuruc-időkben
amikor csak az uzsonnára kínált
lilahagymás zsíroskenyér
teremtett ideiglenes fegyverszünetet
de a nyugalom elillant
elhamvadtak a fények
a kiserdőt felszántotta az idő
a kertekben hideg kavicságyás
– a számlát már nem tudod kiegyenlíteni
maradsz örökös elsötétítésben

GULISIO TÍMEA

ETAP

Túl leszel ezen is.
A vért kiöntik a lavórból.
Elássák a lavórt,
Ahogy a kutyakölyköket
Meg a titkos szeretőket.

Az első nap menekülsz.
A másodikon nem sírsz.
A harmadikon húst sütsz,
És nem eszel belőle.

Milyen sovány a nyakad.
Milyen nagy a tenyered.
Tedd a homlokomra.
Ígérd meg, hogy
Visszatérsz majd hozzám.
Gyilkos a tett színhelyére.

CSAPÁS

Szakadjon rám ez a nagy ég,
Sírjon a mosógép,
Vasaló égessen lyukat a szívembe.

Kocsidat verje szét jég,
Történjen valami,
Akármi, csak történjen.

Békákat, sáskákat
Szabadítok a világra,
Hogy félj, és hozzám menekülj.

Szemedben bibliai sötétség,
Fogad hófehér, hegyes,
Bensődben madárlábú szörnyek.

Rohad a konyha,
Ennünk sincs miből.

Már egy éve nélküled élek.

FECSKE CSABA

HA MÁR NEM VAGY ITT

a hegyre fel gyalogút siet
de célját ha van nem éri el
két hattyú negatívja a retinán
mintha így volna rendjén
köd ereszkedik a tó szemére

téged kereslek s magamba ütközöm
az elveszett napot hozom
tudván fölösleges az igyekezetem
érvek fontoskodása nem érdekel
árnyék szomorkodik egy padon
sóhaj célba még sose ért

két szív közé szorult a nyár
a platánlevelekből már lopakodik a zöld
gazdáikat keresik a tavalyi lábnyomok
arcoddal repült el egy madár
befagyott az idő mióta nem vagy itt
ugyanaz minden csak a hiányod változik

A TENGER

házunk előtt a sovány kis patakot
annyiszor a hátamra vettem
hogy a halakkal együtt segítsem a tenger felé
nem tudom odaért-e
de megérdemelné minden kis patak
hogy eljusson a tengerig
ha kimondom tenger még nem leszek vizes
nem üt ki a só a bőrömön
minap királyok lepték el a szántást
azt hittem a tengert hozták el nekem
de ők csak falták a földből kifordult férgeket
teli beggyel szálltak föl
csaknem beszakadt alattuk az ég
sós szaga volt a szélnek
a közelben kis patak nyöszörgött
gallyakon szeméten fönnakadva

SZÁRAZ MIKLÓS GYÖRGY

I kisregény I

TIBETI SZÉL

Tíz

A nyolcadik dalai láma a folyóparton áll, a rohanó vizet bámulja. Lehajol, ujjával kört, háromszöget, csigavonalat rajzol a nedves homokba. Hullám közelít, sistergő víz fut a partra, elönti a rajzokat. Ahogy a víz visszahúzódik, az ábrák elmosódottan, de felismerhetően rajzolódnak ki a homokban. Dzsampal Gyaco figyeli, ahogy a következő hullám közelít, fut a homokon, ismét elönti a rajzokat, majd visszahúzódik. Halványan, de már felismerhetetlenül látszik a keze nyoma.

A túlparton még mindig kíváncsiskodók zsinatolnak, élénk taglejtésekkel idézik fel, tárgyalják ki, elemzik a balesetet, de messze, odalent a folyókanyarban már ismét öszvérhajcsárok rikoltozása hangzik, újabb hajók küzdenek a tajtékos vízzel. A dalai láma nem lát, nem hall, elgondolkodva bámul maga elé, a sisteregve futó vízen, a homok milliárd és milliárd szemcséjén át mintha az időbe nézne. Feltűnik mögötte, óvatosan közelít az egyik minisztere. Hájas férfi, kerek arca dúlt, kipirult a szokatlan megerőltetéstől. Ruházata dísztelen, bizonyára azért, hogy alkalmazkodjon Dzsampal Gyaco inkognitójához, ám az ünnep napján ez az egyszerűség feltűnőbb, mint-

ha pompázatos gúnyát öltött volna. Félénken, lesütött szemmel közelít, tétován megáll urától, az istenkirálytól tíz lépés távolságra. Szólítaná, de nem meri, látja, hogy gondolataiba merül. Tétovázik, hajlong, láthatóan nem tudja eldönteni, mi a rosszabb, ha szól, ha figyelmeztetni merészeli ünnepi teendőinek sokaságára, vagy ha nem szól, így hát görnyedezik és vár. A láma felriad a révületből, a hivatalnokára pillant.

– Szeretném tudni, hogy ki az a kék csubát viselő asszony, aki a segítségére sietett a férfinak, akit itt vetett partra a víz. Szeretném tudni, hová vitte. Szeretném tudni, hogy ki a férfi.

Azt már nem teszi hozzá, nem mondja ki, amit már akkor megsejteni vélt, amikor a meszszelátójával felfigyelt a parti fövenyen elterülő férfira: hogy úgy érzi, a megjelenésének köze van hírneves elődje, a „Nagy Ötödik" látomásos feljegyzéseihez és az ő éjszakai álmához is. A miniszter megkönnyebbülten meghajol, most már említheti a szertartásokat, figyelmeztetheti urát a rá váró sürgős és halaszthatatlan teendőkre, a kihallgatásra és áldásra várók seregére, de Dzsampal Gyaco leinti, a mozdulat azt jelenti, „tudom, tudom, tisztában vagyok vele", de mondani csak annyit mond:

– Találkozni akarok vele. Még ma.

Tizenegy

– Magyarisztán keleti zugában, a zehernyés Háromszékben születtem, székelyek földén, havasok lábánál, baljós márciusi hajnalon, früstök előtt. Rívás, mecsergés nélkül jövék ez világba, némán, mint éji kísértet, uhogó bagoly. Meghőkölt a bába, paskolá alfelem szaporán, de én rest voltam, azóta sem kapható a sírásra. Ordas éjszakáról virradott, mondá édesapám, ki szűk beszédű, mordon ember volt, nem pazallott szót csiribdarab ügyekre. Ordas éj volt, melynek komor leple alatt ismét embert ölt a nemere, a hegyek szorosain alattomban fúvó, beretvaéles szibériai szél. Három szolgáló szürkületkor nekivágtak a szomszéd faluból a mi falunkba vezető országútnak. Székely leánkák, nem jeszke városi dámácskák, gondolták: mi az a néhány mérföld? Reggelre kelvén összeölelkezve találtak rájuk a Buzgó-forrás esőfogója alatt, köpésnyire a falutól. Azt mondták, énekelve haltak meg, arcukon üvegkeménységűre fagyott mosoly derengett. Apám azt olvasá ki ezekből, hogy fia, azki én volnék, nagy dolgokra lészen hivatott. Kérdik tán, ahogy édesanyám kérdette volt: „Miért?" Apámuram nem késlekedett a válasszal. „Azzal, ki ilyenféle bolygóállások mellett sem riad vissza attól, hogy kibújjék az anyja picsájából a napvilágra, es még csak nem is rí, azzal az Úristennek terve vagyon."

– Szépen beszélsz, bármit mondasz is – mondta Dönkar. – Beszélj csak ezen a te szép nyelveden, de előbb igyál.

A férfi csodálkozva nézett rá.

– Magyarul beszéltem? – kérdezte meglepetten az asszonytól.

– Nem tudom, hogyan szóltál. Semmit sem értettem belőle. Igyál.

– Mi ez?

– Gur-gur. Innod kell. Elmúlt a láz rohama. Most kell inni sokat.

– Ki vagy?

– Dönkar vagyok.

– És a fiú?

– Nala. A fiam. Az ő ágyában fekszel. Honnan jöttél? Váltólázat hoztál magaddal.

Már akkor gyanította, amikor elindult. A szokatlan gyöngeség, a hányinger, aztán az a nyavalyás hasmenés, amit férfihoz méltatlannak érzett. Már akkor sejtette, hogy maláriás, amikor másfél hónapja Dardzsilingben Moorcroft kiállította a halotti bizonyítványát.

– Nem való nekem az ilyesmi – morgott az angol. – Nem szeretem a szabálytalanságokat. Az előírásokhoz ragaszkodó ember vagyok.

Alexander bég mosolygott, ismerte a barátját, tudta, hogy el is hiszi magáról, hogy született hivatalnok.

– Nem vagyok szabad ember – mondogatta Moorcroft. – A királynő alkalmazottja vagyok. Neked könnyű, te szabad vagy, hisz utálod az osztrák királyaidat. Te Istennel meg a lelkiismereteddel számolsz el. Engem köt a hűség, és köt a hivatali rendtartás is. Láncos kutya vagyok, hűséges eb, aki a gazdája kezét nyalogatja. És akkor arra kérsz, hogy nyilvánítsalak halottnak. Senki más kedvéért nem csinálnék ilyet. Mit parancsolsz? Mit írjak? Leprát? Kolerát? Himlőt? Maláriát?

Tizenkettő
(William Moorcroft)

Törvénytelen gyermeknek születik Nyugat-Lancashire-ben, a Sally Woods mézesbábjairól és az Ormesher nővérek meggyilkolásáról elhíresült Ormskirk mezővároskában. Mivel a gyógyításhoz – legyen az rászoruló ember, állat vagy növény – különös tehetsége mutatkozott, előbb Liverpoolban tanult sebészetet, majd a franciaországi Lyonban állati infektológiát és epidemiológiát. Harminc sem volt, amikor lókórházat alapított Londonban, az Oxford Streeten.

Hogy kizárólag a nyughatatlan filantróptermészet hajtja-e, vagy aláír a Mr. Fielding embereihez, a Bow Street-i tolvajfogókhoz hasonló, változatos módszerekkel dolgozó titkos hivatalok valamelyikének, azt nem tudhatjuk. Ami biztos, hogy beutazza a Nyugat és a Kelet országait. Gyulladást kezel, fogat húz, operál, sebet kötöz, pirulákat készít és osztogat. Ahol csak tud, gyógyít: tályogtól, töréstől, égési sérüléstől sem riad vissza. Amikor nem gyógyít, porokat, tablettákat, szirupokat kotyvaszt, bort és pálinkát főz. Figyelme mindenre kiterjed: térképeket gyűjt és rajzol, régészkedik, festményeket, rajzokat, szobrokat gyűjt. Mindenhez ért, amihez nem, azt villámgyorsan megtanulja. Öntözőcsatorna-rendszert épít, mocsarat csapol, füvészkertet és nyomdát alapít, ágyúöntő műhelyből harangöntödét hoz létre. Hol mire van szükség. Sirázban elkapja a maláriát, de kikúrálja magát. Teheránban olyan drasztikus arzén- és keserűmandula-kúrának veti alá magát, amibe két elefánt is belepusztulna – neki három nap múlva kutya baja. Iszfahánban egy beteg asszony beléből húsz méter hosszú galandférget húz ki erős hánytatószerekkel. Szereti a tüzes vasat: makacs fekélyeket, daganatokat, üszkösödésnek indult sebeket gyógyít vele. Meshedben hagymázas szerzetesek keresik fel, akiket hangyasavval, darázsméreggel kezel, majd amikor a kúra eredménytelennek bizonyul, hirtelen ötlettől vezérelve bezárja őket a selyemhernyó-keltetőbe, melynek fertelmes bűzétől ő maga úgy irtózik, hogy orrát is óvakodik bedugni oda. És mi történik? Betegei meggyógyulnak. Szamarkandban téglagyárat épít, tevemúzeumot alapít, bélpoklosokat kezel, dögvészt, vérbajt, rázkórt, hideglelést, köszvényt kúrál sikerrel. Iszlámábádban a sah hatéves leányának életét menti meg az érzéstelenítés nélküli, villámgyors és bravúros vakbél-operációval. A nagyúr hálája már-már terhes, szeretetteljes erőszakkal marasztalja, palotája közelében akarja tudni, így hát hosszabban időz a városban, bebaran-

golja a Margalla-hegység rejtelmes barlangjait, fürdőmedencéket ásat, melyekbe keskeny csatornákon vezetteti bele a Hattyú folyó vizét. A város közepén, a palota és a mecset között, egy düledező malomban gyógy- és tűzszerészeti laboratóriumot rendez be. Saját tervezésű és gyártású bombáival, petárdáival, rakétáival, csillagszóróival és görögtüzekkel kápráztatja el az udvari méltóságokat és a pórnépet, mígnem egy titkos ügynök, úgy hírlik, minden oroszok cárjának túlbuzgó ágense, újhold éjjelén fel nem robbantja, égbe nem röpíti a gyanús üzem raktárait. Egyedül Allah sóhaja iszonyatosabb a detonációnál: véres belső szervek, belek és végtagok röpködnek, tetemek hevernek félkaréjban, seregnyi sebesült jajong és vonaglik – de Moorcroft maga sértetlenül áll a gyehenna közepén. Sír, zokog, átkozódik, feje búbjától a sarkáig vér borítja, húscafatok és agyvelődarabkák tapadnak a bőrére, de mind a más húsa, a más veleje, rajta – csodával határos módon – karcolás sem esik. Üvölt, gyalázza Istent és az embert, de a lélekjelenlétét nem veszti el. Sőt, elemében van. Parancsot oszt, intézkedik, lélekszakadva rohan a sebészfelszereléséért, nyitogatja a piros bélésű, fekete bőrtáskákat, sorra szedi elő a fűrészt, fúrót, a szörnyeteg fogókat és csipeszeket. Vág, csonkol, aprít és varr, fűrészel, kötöz, kalapál. Tüzes vassal eret éget. Három nap és éjjel sürgősködik, szemhunyásnyit sem aluszik, táplálékot nem vesz magához, pipacslevelet rágcsál és lórúgásnál erősebb, sűrű mákgubóteákat vedel. A negyedik napon ájultan esik össze. A sah selyem hordszéket küldet érte, és a zárt kerten át, melyben az éden négy folyója csörgedez, palotája legbelsőbb termébe viteti, saját baldachinos ágyára terítteti, ahol húsz órát alszik egyhuzamban.

Az eset úgy megrendíti, hogy nyomban távozni kíván. Engedélyt kér és kap az uralkodótól, aki mint tejtestvérét bocsájtja el, ám előtte szavát veszi, hogy örökre nem tűnik el. Kabulban ott folytatja, ahol Iszlámábádban abbahagyta, lázat csillapít, eret vág, hashajtót ad, aranyeret operál, kificamodott tagokat ránt helyre, kolerát gyógyít, de a lőporral, görögtűzzel, petárdával egy életre leszámol. Lahorban sorban állnak nála a betegek, mert a láz lelohad, a vérzés eláll, a felnyitott tályog begyógyul, a szélütött megszólal, a béna lábra kap, a vak újra lát: két hét alatt ötven szürkehályogműtétet végez. Srinagarban tudomást szerez róla, hogy Alexander bég a Mar-yul fejedelemségben, vagyis a Kis-Tibetként is emlegetett Ladakban tartózkodik, ezért maga is arra indul. Gironai megismerkedésük után Lehben találkoznak másodszor, és Alexander bég nem érzelgős ember, de az angolnak megörül, barátként fogadja. Most, hogy munkában is látja az orvost, a rokonszenv nagyrabecsüléssé terebélyesedik. Mert amit Moorcroft csinál, az nem mindennapi. Fertőtlenítőszere rég elfogyott, alkoholhoz sem jut, konyhaasztalon, kövekre fektetett ólajtón, puszta földön, érzéstelenítés nélkül operál, körötte szájtáti kölykök, kíváncsi bámészkodók, olykor a féltékeny falusi orvos láma is ott ácsingózik a vetélytárs „varázsló" csodálói között. Nemritkán napkeltétől napnyugtáig dolgozik. Fizetséget nem kér és nem fogad el, ételt is csak annyit, kevéske árpalevest, sült húst, falat süteményt, amennyit sebtében befal, ha megéhezik. Alexander bég nem változtat a tervein, viszont az angolnak mindegy, kit és hol gyógyít, csatlakozik hozzá: heteken át együtt haladnak faluról falura, kolostorról kolostorra. Alexander bég a Nubra-folyó felső völgyébe készül, angol barátja annál is szívesebben tart vele, mert sokat hallott a folyóvölgy híres hévizeiről, úgy tervezi, hogy feltérképezi a ladakiak által csodatévőnek tartott hőforrásokat. Alexander bég elégedett, sokkal gyorsabban haladnak, mint amihez hozzászokott, mert az angolnak eszében sincs kutyagolni, bozontos baktrián tevéket bérel, és olyan vezetőket, akik jól ismerik a vidéket. Hírük gyorsan terjed, az „idegen lámáról" már sokan hallottak, az pedig, hogy a „csodadoktor" is feltűnik mellette, lázba

hozza a babonás ladakiakat. Néhány faluban tapssal várják őket, ahogyan a démonokat is űzik, aztán könnyet hullatva búcsúznak tőlük. Míg Alexander bég a kolostori könyvtárakat bújja, és mindenütt a legidősebb, matuzsálemi korú lámák után faggatózik, addig az angol „rendel". Kipakolja a szerszámait, a tükreit, fecskendőit. Nem mosolyogja meg a hozzá fordulókat. Türelmesen meghallgatja, hogy a „víz szelleme" vagy a „tűzhely ura" költözött a testükbe, megszállta őket a „duzzogó lidérc" vagy a ravasz „macskadémon". Nem szól egy szót sem, nem tiltakozik, csak bólogat, tapogat, pulzust mér, májat tapint, köpetet fürkész, lehúzza a szemhéjat, megvizsgálja a körmöket, a bőrt, hallgatózik, mellkason kopogtat, kinyújtott nyelvet vizslat, aztán átnyújt valami port vagy néhány kék, zöld és sárga pirulát.

– Tudja, hogy a ladaki házak kapujában mik azok a bambuszvázra feszített, színes jakszőrből meg fonalakból szőtt pókhálók?

– Démonhálók – feleli Alexander bég.

– És maga szerint érnek valamit?

– Ha elhiszik, hogy megfogják a démonokat, akkor meg is fogják. Igaz?

– Elhiszik.

– El.

– Akkor érnek valamit.

– Akár a démonűző oszlop. Tudja, miért vadjuh koponyáját erősítik rá?

Moorcroft nem tudja, és érdekli a dolog.

– Miért?

– Mert a kos csavart, hegyes szarva elgondolkodtatja a démont. Nem szereti a csigavonalat. A gondolatai nem tudnak kiszabadulni a spirálból. Képzeletben nem ér a végére sosem. Egyre mélyebbre és mélyebbre hatol, míg meg nem zavarodik, és semmivé lesz.

– Ez igaz?

– Egy öreg szerzetestől hallottam.

Esténként, amikor mindketten végeznek a feladataikkal, beszélgetnek. Moorcroft whiskyt iszik, skót whiskyt, láthatóan ügyel rá, hogy sose fogyjon ki a készlete. Vízzel issza, erősen hígítva. Csak forrásvizet használ, ha mégis kútvizet, akkor mindig fölforralja.

– Nézze meg – mutat a szállásuk ajtajában kuporgó kíváncsi kölykökre –, koszosak, mint a kisördög, még sincs egyetlen leprás sem közöttük. Se galandférges. Észrevette, itt még a seb is gyorsabban begyógyul? A magasság miatt van. A napsugár. Nincs felhő, nincs por, alig tenyészik baktérium.

Egy holdas este türkiz- és aranycsempészek szállnak meg éjszakára az övékkel szomszédos kunyhóban. Kasmíri ópiumkereskedők is akadnak köztük. Vezetőjük egy hete nem aludt, kábán támolyog, félájult a kialvatlanságtól. Moorcroft altatóporától mormotaként alszik reggelig, újjászületve ébred. Az angol most sem fogad el pénzt, sem drágakövet, mosolyogva hárítja a hálálkodó szavakat, de a kasmíri lerázhatatlan, nem nyugszik, míg jótevője el nem fogad egy skatulya ópiumteát. Ismét este van, a hold kövér, Moorcroft aznap nem nyúl whiskyhez, mákteát iszik, talán ez lehet az oka, hogy az elalvás előtti csöndes órán teketóriázás nélkül nekiszegezi társának a kérdést.

– Mit keres maga itt? Mert valamit keres, igaz?

Alexander bégnek is jó napja volt. Hallgat, aztán felkel, a roskadozó zarándokszállás kormos faláról leakasztja dupla bőrből varrott tarisznyáját, és kivesz egy gondosan kelmébe göngyölt tibeti könyvet. A csillogó réz gyertyatartót magasabbra helyezi, a durva pokrócra fektetve rakosgatja egymásra a lapokat. Megtalálja, amit keres, és mielőtt olvasni kezd, Mo-

orcroftra néz. Az angol érzi, hogy valami különleges következik, félkönyéken támaszkodva, szótlanul figyel.

– Nem érdekel India – mondja halkan Alexander bég. – Nem érdekel Kína. A dalai lámához készülök. De lehet, hogy Tibet sem érdekel.

A gyerekek egymás hegyén-hátán kucorognak a küszöbön, beljebb sosem merészkednek, most pedig félig-meddig már alszanak. A két európai lábán tibeti nemezcsizma, testükön földig érő csuba. Napok óta nem borotválkoztak. A kősivatag felől farkasüvöltés hallatszik, amire a zarándokszállás kutyái vonyítva válaszolnak. Alexander bég lassan olvas, fordítja az ősi szanszkrit szöveg több száz éves tibeti átiratát.

– Messze északon található egy hegyekkel körülölelt, nyolcszirmú lótuszhoz hasonló ország. Lakói nem ismerik a bűnt, a háborút, a betegséget. Akik ott élnek, egyetlen életük során jutnak el a megvilágosodásig, és bodhiszattvák lesznek. Az oda vezető útikalauzok mindegyike hamis. Ha bármely útikönyv jelzéseit követed, a biztos halálba mész. A Stan-Gyur mind a tizennyolc ismert útmutatója csapda. Shambalát hegyek veszik körül, sivatagok ölelik minden irányból, oda mégsem a hegyeken és a sivatagokon át vezet az út.

Moorcroft később megírja majd, hogy akkor látta először Alexander béget, az igazit. Aki nem rejtette szenvtelenség mögé a lelkes, szenvedélyes énjét. Mert a legtöbben, akik ismerni vélték, olyan képet őriztek róla, mint Théodore Marie Pavie, aki így emlékezett rá a *Revue des deux Mondes* XIX. kötetében: „Gyakran láttam őt Kalkuttában, elmerülve ábrándos gondolataiban, mosolyogva saját ideáinak folyásán; hallgatagon, mint a brahmanok, kik íróasztaluk fölé hajolva a szanszkrit szövegeket másolják." Moorcroft írásából arra az Alexander bégre ismerhetünk, akit Dardzsiling igazgatási felügyelőjének, a skót katonaorvosnak, dr. Archibald Campbellnek is volt szerencséje láthatni. „Lázas volt. És ez a máskor kevés szavú székely most kipirulva, lelkendezve beszélt nekem a terveiről. Hogy Tibet fővárosába, Lhászába készül. Onnan meg tovább északra. Minden reménye, fájdalmas kutatásainak végcélja, hogy a jugarok országát felfedezze. Amit Kam tartománytól is északabbra sejtett. Oda eljutni volt végcélja legforróbb óhajtásainak."

– Shambala? – kérdezte a meglepett Moorcroft, akit ellazított, ugyanakkor jámborul kötekedővé tett a teája. – Nem hiszek a földi paradicsomokban.

Elgondolkodott, aztán hozzátette: – Ami azt illeti, az égi paradicsomokban sem hiszek. Mennyország. Elíziumi mezők. Rózsakeresztesek szoláris citadellája. Campanella Napvárosa. Tudja, székely barátom, hogy én miben hiszek? … Tényleg, mi a különbség székely és magyar között? Egyszer felvilágosíthatna. … Tudja, én nagyra értékelem a költészetet. Becsülöm a szép meséket. De a babonákban nem hiszek. A tudományban hiszek. És a földi pokolban.

Alexander bég nem válaszol, Moorcroft laposakat pislog, odakünn feltámadhatott a szél, a lapos tető fölött imazászlók ropognak. A tűzhely mélyén még piroslik egy kevés parázs.

– Sehol sincs olyan fülsiketítő csönd, mint itt, a kopár hegyek között – mondja Moorcroft. Gondolkodik, hogy igyon-e még egy teát. Ötezer méteren a víz hamar felforr. De lusta megmozdulni. – Mintha nem is a levegő mozogna, hanem a csönd támadna újra és újra.

– Shambala létezik – szól végre a másik. – Higgye úgy, ha úgy könnyebb hinnie, hogy a tudomány az.

(Folytatás a következő számban)